

Hlásenie o pacientovi so spánkovými poruchami dýchania – spánkové apnoe

Národný register chronických pľúcnych chorôb

Metodický pokyn

Obsah

Všeobecná časť	3
Ochrana osobných údajov	3
Spôsob poskytovania údajov do registra.....	3
Vypĺňanie formulára	4
Prístup k údajom pre zdravotníckych pracovníkov	4
Špecifická časť	5
Zbierané údaje.....	5
Špecifikácia hlásenia	5
Obsahová charakteristika.....	5
Okruh spravodajských jednotiek	5
Špecifikácia modulov v hlásení	5-7

Dátum aktualizácie: 31.10.2024

Vypracoval

MUDr. Alena Cvopová

Lazaretská 26, 811 09 Bratislava

telefón: +421 257 269 767, e-mail: alena.cvopova@nczisk.sk

Predložil

PhDr. Zuzana Hološová, PhD. – vedúca oddelenia zdravotných registrov

Lazaretská 26, 811 09 Bratislava, e-mail: zuzana.holosova@nczisk.sk

Ing. Martina Rafajová, PhD. – riaditeľka odboru registrov a zberu údajov

Lazaretská 26, 811 09 Bratislava, e-mail: martina.rafajova@nczisk.sk

Schválil

Ing. Martina Nagyová – riaditeľka sekcie správy zdravotníckych dát

Lazaretská 26, 811 09 Bratislava, e-mail: martina.nagyova@nczisk.sk

Všeobecná časť

Národné zdravotné registre sú špecifické informačné systémy, ktoré vytvárajú prostredie pre zhromažďovanie, spracovávanie a analyzovanie údajov o hromadne sa vyskytujúcich a spoločensky závažných skupinách chorôb v SR.

Národné zdravotné registre vedie podľa **zákona č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme** a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov Národné centrum zdravotníckych informácií (NCZI). Zoznam hlásení do národných zdravotných registrov, ich charakteristiky, podrobnosti o obsahu národných zdravotných registrov, postupe, metódach, okruhu spravodajských jednotiek a lehotách hlásení do národných zdravotných registrov ustanovuje **vyhláška MZ SR č. 74 /2014 Z. z.**

Zákon č. 153/2013 Z. z. určuje **povinnosť hlásiť** vybrané ochorenia zdravotníckym zariadeniam Slovenskej republiky, ktorým bolo na základe povolenia Ministerstva zdravotníctva SR pridelené povolenie vykonávať činnosť v danej špecializácii.

Výstupy z príslušných databáz sú podnetom pre optimalizáciu intervenčných opatrení nielen v zdravotnej, ale aj v ekonomickej a sociálnej oblasti. Ich efektivita by mala určovať stratégiu zdravotnej politiky v SR. Pri správe registrov NCZI úzko spolupracuje s hlavnými odborníkmi MZ SR a ďalšími špecialistami. Obsahová náplň hlásení sa vypracováva v spolupráci s hlavným odborníkom Ministerstva zdravotníctva SR pre danú oblasť alebo klinickým garantom určeným odbornou spoločnosťou. Zohľadňuje klinicko-epidemiologické ukazovatele pre monitorovanie trendu vývoja ochorení s cieľom charakterizovať situáciu na úrovni regionálnej, národnej, ale aj prispievať do medzinárodných databáz.

Ochrana osobných údajov

Informácie zhromažďované v národných zdravotných registroch spĺňajú prísne kritériá na ochranu osobných údajov v informačných systémoch, ktoré sú definované v zákone **č. 18/2018 Z. z.** o ochrane osobných údajov a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Z registrov preto možno publikovať len súhrnné údaje o výskyte sledovaného ochorenia, ale v žiadnom prípade nie údaje o jednotlivých pacientoch. S osobnými údajmi v registri sa zaobchádza ako so zdravotnou dokumentáciou v zmysle zákona **č. 576/2004 Z. z.** o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Spôsob poskytovania údajov do registra

Údaje možno poskytovať dvomi spôsobmi:

- A. zasielanie údajov prebieha cez „**Informačný systém zdravotníckych indikátorov**“ prístupný cez webové rozhranie https://www.nczisk.sk/Web_aplikacia_ISZI. Do systému sa užívateľ prihlási pomocou prideleného užívateľského mena a hesla. Prihlasovacie údaje do aplikácie sú identické, ako pri plnení iných vykazovacích povinností voči NCZI.

V prípade, že sa poverí zasielaním údajov iná osoba v rámci PZS, odporúča sa jej vytvoriť referentský prístup pre tento typ záznamu. Postup pre vytvorenie referentských prístupov je uvedený v časti Vysvetlivky v ISZI.

- B. Spravodajská jednotka môže výstupy zo svojho informačného systému (vo forme XML súboru) uložiť cez zabezpečenú sieť do informačného systému ISZI aj využitím funkcionality Upload alebo Webovou službou a to podľa príslušných XML dátových rozhraní zverejnených na webovom sídle NCZI.

V prípade otázok týkajúcich sa **funkčnosti a používania webovej aplikácie ISZI** kontaktujte NCZI prostredníctvom [Kontaktného centra NCZI](#), alebo prostredníctvom mailovej adresy podatelna@nczisk.sk s uvedením IČO príslušného poskytovateľa zdravotnej starostlivosti.

Vypĺňanie formulára

Každé hlásenie je rozdelené do niekoľkých častí (**modulov**). Základné moduly identifikujú zariadenie a hlásenú osobu. Je potrebné uviesť rodné číslo, z ktorého sa v niektorých hláseniach automaticky prepočíta dátum narodenia.

Ďalšie moduly sú špecifické, týkajú sa obsahového zamerania ukazovateľov, ktoré sú v hlásenom prípade sledované z rôzneho hľadiska s očakávanými epidemiologickými výstupmi. Podľa potreby je zadanie príslušného ukazovateľa obmedzené na výber zo zoznamu hodnôt (číselníky).

Pri každom uložení hlásenia prebehne kontrola vyplnenia všetkých povinných položiek. Ak niektoré **povinné položky** (označené *) nie sú vyplnené, objaví sa oznam, ktorý užívateľa naviguje na chýbajúcu položku. Pri chybnom zadaní kontrolovaného údaju sa v danom riadku zobrazí červený výkričník a upozornenie o akú chybu sa jedná. Kým sa v hlásení nachádzajú chyby, hlásenie ostáva rozpracované a nemôže sa odoslať, kým sa chyby neodstránia.

Po vyplnení formulára sa stlačí tlačidlo „ukončiť úpravu“ alebo „uložiť priebežne“. Rozpracované hlásenia možno pred odoslaním kedykoľvek upravovať. Po stlačení tlačidla „Odoslať“ už nie je možné hlásenie upravovať, odoslané hlásenia sú pre spravodajskú jednotku dostupné len na čítanie. Ak SJ zistí chybu už v odoslanom hlásení, môže požiadať NCZI o spätné odoslanie na opravu.

Prístup k údajom pre zdravotníckych pracovníkov

Ak má lekár záujem o zaslanie údajov vlastných pacientov, ktoré poskytol národnému registru, odošle mailom krátky text s požiadavkou na adresu info@nczisk.sk. Táto možnosť môže byť modifikovaná v zmysle zákona na ochranu osobných údajov, za predpokladu, že informačné systémy SJ budú databázu takýchto pacientov ukladať primárne v IS SJ.

Pokiaľ nejde o pacientov ošetrojúceho lekára, resp. lekára, ktorý prípady do registra hlásil, individuálne údaje o zdravotnom stave jednotlivcov nie sú poskytované. Klinický garant príslušného registra (zvyčajne hlavný odborník MZ SR) má možnosť požiadať o databázu príslušného registra, redukovanú o základné identifikačné údaje pacienta.

Špecifická časť

Zbierané údaje

V hlásení sa zhromažďujú a spracúvajú údaje o pacientoch s potvrdenou diagnózou spánkového apnoe podľa medzinárodnej klasifikácie chorôb MKCH-10 (G47.3), ktorí sú dispenzarizovaní v pneumo-ftizeologických ambulanciách. Spánkové apnoe patrí medzi najčastejšie poruchy spánku a v neliečenom stave súvisí s množstvom zdravotných rizík (metabolické, kardiovaskulárne, a iné). Hlásenia sa zadávajú do systému ISZI do 31.12. príslušného roku, kedy bolo spánkové apnoe diagnostikované, s možným dohlásením začiatkom januára, ak pacient nebol koncom roka ešte prepustený.

Špecifikácia hlásenia

Hlásenie je vedené pod názvom „Hlásenie o pacientovi so spánkovými poruchami dýchania – spánkové apnoe“ (ZR_SPD).

Obsahová charakteristika

Obsahom zhromažďovaných údajov je určenie diagnózy spánkového apnoe, vrátane kódu špecifikácie s informáciou o klinickom stave pacienta. Sleduje sa, aké vyšetrenia boli potrebné pri stanovení diagnózy. O závažnosti ochorenia svedčí aj potreba intervencie, či už vo forme chirurgického zákroku alebo každodennej ventilačnej podpory.

Okruh spravodajských jednotiek

Poskytovateľ ambulantnej zdravotnej starostlivosti prevádzkujúci ambulanciu pneumologicko-ftizeologickú a poskytovateľ ústavnej a ambulantnej zdravotnej starostlivosti prevádzkujúci špecializované pracovisko pre diagnostiku a poruchy spánku.

Špecifikácia modulov v hlásení

Predmetné hlásenie pozostáva zo siedmich modulov.

Identifikácia zariadenia (Modul 00)

Do systému sa môžu prihlásiť a prispievať len oslovené spravodajské jednotky. Po otvorení formuláru sú požadované identifikačné údaje vyplnené automaticky. Ako kontaktná osoba sa uvádza meno lekára zodpovedného za vyplnenie hlásenia, po prvom vyplnení sa následne dopĺňa automaticky.

Identifikačné údaje pacienta (Modul 01)

Rodné číslo, meno a priezvisko sa zadá podľa preukazu totožnosti, ide o povinné položky. Podľa rodného čísla sa po stlačení tlačidla „Uložiť priebežne“ automaticky dopočíta dátum narodenia, vek pacienta a určí sa pohlavie. Miesto bydliska – názov obce sa vyberá z číselníku, kód obce sa vo formulári nastaví automaticky. Ide o povinnú položku, označenú *, v prípade ak sa nevyplní, systém hlási chybu a výkaz sa nedá odoslať. Je možné uviesť aj ulicu trvalého pobytu.

Klinické príznaky, stanovenie diagnózy (Modul 02)

V hlásení sa zaznamenáva dĺžka trvania ťažkostí, ktorá sa vypočíta podľa roku, v ktorom sa prvý krát objavili klinické príznaky (chrápanie, prerušovaný spánok, noktúria, insomniá, denná spavosť). Zároveň sa sleduje čas, ktorý bol potrebný na stanovenie diagnózy. Rok klinických príznakov musí byť rovný alebo menší ako rok diagnostiky. Rok stanovenia diagnózy je povinná položka označená *.

Špecifikácia diagnózy (Modul 03)

Medzi najčastejšie spánkové poruchy dýchania patrí spánkové apnoe. Rozlišuje sa obštrukčné spánkové apnoe (OSA) (asi 80 % prípadov), v 10 % prípadov ide o centrálné spánkové apnoe (CSA) a zvyšných 10 % tvorí zmiešané spánkové apnoe. OSA je definované ako chýbanie ventilácie trvajúce aspoň 10 sekúnd, počas ktorého je zachovaná aktivita dychového centra, a teda zachované i dychové úsilie.

Z číselníka sa vyberie jedna diagnóza, ktorá najlepšie zodpovedá hlásenému ochoreniu (ak ide o špecifický prípad, diagnóza sa uvedie slovom, povinná položka):

- G47.30 – Centrálné spánkové apnoe,
- G47.31 – Obštrukčné spánkové apnoe,
- G47.32 – Hypoventilačný syndróm súvisiaci so spánkom,
- G47.38 – Iné spánkové apnoe,
- G47.39 – Spánkové apnoe, bližšie neurčené.

Metodika určenia diagnózy (Modul 04)

Uvedú sa všetky vyšetrenia realizované u pacienta s cieľom stanoviť diagnózu spánkovej poruchy dýchania. Jednotlivo sa označia áno/nie (polysomnografia, polygrafia, pulzoximetria a iná metodika). Je potrebné sa vyjadriť ku všetkým možnostiam diagnostiky, ide o povinné položky. Ak bola použitá iná metodika, vypíše sa slovom.

Kompletná polysomnografia zahŕňa celonočnú registráciu elektroencefalogramu, elektrookulogramu, elektromyogramu, elektrokardiogramu, oronazálneho prietoku, pletyzmografického sledovania pohybov hrudníka a brucha, transkutánnej oximetrie a zvukov chrápania mikrofónom, ktorá trvá najmenej 6 hodín. Môže byť realizovaná i videopolysomnografia.

Pacienti majú nárok na predpísanie CPAP, ak spĺňajú aspoň tri klinické kritéria (denná ospalosť, silné a každodenné chrápanie, pocity dusenia počas spánku, denná únava, noktúria a/alebo ranné bolesti hlavy) a zároveň jedno z nasledujúcich kritérií na základne vyšetrenia počas polygrafie alebo polysomnografie.

Liečba (Modul 05)

Lekár sa vyjadrí ku všetkým liečebným modalitám u konkrétneho pacienta (bulové položky). U pacienta môžu byť vybrané viaceré z nižšie uvedených možností.

- Ako *konzervatívna liečba* sa označuje odporúčanie na redukciu nadmernej telesnej hmotnosti, dodržiavanie spánkovej hygieny, vylúčenie hypnotík, sedatív a myorelaxancií, abstinencia alkoholu a fajčenia atď.

- *Chirurgická ORL liečba zahŕňa operáciu mäkkého podnebia, tonzilektómiu/adenotómiu a iné.*
- *Neinvazívna aplikácia kontinuálneho pozitívneho tlaku (CPAP) v dýchacích cestách je zlatým štandardom liečby u pacientov so SA stredného a ťažkého stupňa.*
- *Ak je ventilačná podpora aplikovaná na dvoch úrovniach ide o BiPAP (nosová, nosovo-ústna alebo celotvárová maska).*
- *Ak boli u pacienta vydané ortodontické pomôcky, uvedie sa to v hlásení.*

Sprievodné ochorenia (Modul 06)

Obezita aj obštrukčné spánkové apnoe predstavujú závažné rizikové faktory pre vznik a progresiu arteriálnej hypertenzie a chronického srdcového zlyhania. Lekár sa vyjadrí k najčastejšie sa vyskytujúcim skupinám sprievodných ochorení. Je potrebné zaujať stanovisko ku každej položke (bulové položky).

- Metabolické ochorenia, ako diabetes mellitus, metabolický syndróm, či iné metabolické ochorenie, ktoré sa vypíše slovom.*
- Kardiovaskulárne ochorenia, ako NCMP, infarkt myokardu, arteriálna či pľúcna hypertenzia, arytmia alebo iné kardiovaskulárne ochorenia.*
- Iné, kde sa zaraďuje mikrosprávok, overlap syndróm, iné následky SPD.*

Ako overlap syndróm sa označuje súčasná koexistencia, t. j. „prekrývanie“ OSA a CHOCHP.

Poznámky (Modul 07)

Odkazy pre prevádzkovateľov registra, príp. poznámky potrebné pre vyhodnotenie.

V prípade otázok a nejasností k metodickému pokynu, kontaktujte: MUDr. Alena Cvopová, Lazaretská 26, 811 09 Bratislava, telefón: +421 257 269 767, e-mail: alena.cvopova@nczisk.sk

V prípade otázok ohľadom vyplňania formuláru týkajúce sa funkčnosti a používania webovej aplikácie ISZI, kontaktujte NCZI prostredníctvom Kontaktného centra NCZI alebo prostredníctvom mailovej adresy: podatelna@nczisk.sk